

COLECȚIA POVESTIRI ȘTIINȚIFICO-FANTASTICE

201

PREȚUL 1 LEU

JULES VERNE

CELE CINCI SUTE DE MILIOANE ALE BEGUMEI

★★

JULES VERNE

CELE CINCI SUTE DE MILIOANE ALE BEGUMEI

**

Traducere şi note de
ION HOBANA

DINTRE POVESTIRILE CONCURSULUI

RADNAI JÓZSEF
R. P. U.

MARELE SPECTACOL

In româneşte de
ADRIAN ROGOZ şi ALEXANDRU MAROSI

Colecţia „Povestiri ştiinţifico-fantastice"

EDITATĂ DE REVISTA
ŞTIINŢĂ ŞI TEHNICĂ

Anul IX — Nr. 201 — 1 aprilie 1963

Redacția Colecției noastre mulțumește pe această cale tuturor cititorilor care au trimis felicitări cu prilejul apariției numărului 200.

Ținem să ne arătăm totodată recunoștința față de miile de corespondenți — tineri și vîrstnici — care în toți acești ani ne-au scris, încurajîndu-ne în muncă, dîndu-ne sugestii prețioase, criticîndu-ne prietenește și făcîndu-ne să simțim necontenit ajutorul și simpatia lor.

Coperta-desen : D. IONESCU

CELE CINCI SUTE DE MILIOANE ALE BEGUMEI

(REZUMATUL CAPITOLELOR PRECEDENTE)

Doctorul francez François Sarrasin se pomenește moștenitor al „Celor cinci sute de milioane ale Begumei". Împotriva nădejdilor ușuratice ale fiului său Octave, el hotărăște să închine această avere fabuloasă științei, umanității, progresului.

— Domnilor, printre cauzele de boală, de mizerie și de moarte care ne înconjură, trebuie să numărăm una căreia cred că este rațional să-i dăm o mare importanță : condițiile igienice deplorabile în care trăiesc cei mai mulți oameni. Ei se înghesuie în orașe, în locuințe lipsite de aer și de lumină, acești doi factori indispensabili vieții. Aceste aglomerații umane devin cîteodată adevărate focare de infecții. Cei care nu-și găsesc moartea sînt atinși în sănătatea lor. Forța lor productivă scade, și societatea pierde astfel mari cantități de muncă pe care le-ar putea folosi în cele mai prețioase îndeletniciri. De ce, domnilor, n-am încerca noi cel mai puternic mijloc de convingere : exemplul ? De ce nu ne-am uni toate forțele imaginației pentru a trasa planul unui oraș model, după date riguros științifice ?... *(Da ! Da ! E adevărat !)* De ce nu am consacra noi capitalul de care dispunem pentru a clădi acest oraș și a-l prezenta întregii lumi ca o învățătură practică ?... *(Da ! Da ! — Tunet de aplauze.)*

Membrii congresului, cuprinși de o nebunie contagioasă, își strîng mîinile, se aruncă asupra doctorului Sarrasin, îl ridică, îl poartă în triumf împrejurul sălii.

— Domnilor, reluă doctorul cînd ajunse din nou la locul său, această așezare, pe care fiecare dintre noi o vede de pe acum cu ochii imaginației, acest oraș al sănătății și al bunăstării poate deveni în cîteva luni o realitate. Am invita toate popoarele să vină să-l viziteze, am răspîndi în toate limbile planul și descrierea lui, am chema să locuiască în el familiile cinstite pe care sărăcia și lipsa de lucru le izgonesc din țările aglomerate. Nu vă veți mira că mă gîndesc și la acele familii pe care cucerirea străină le-a obligat să accepte cruda necesitate a exilului ; ele ar găsi la noi locul de desfășurare a activității și de folosire a inteligenței lor și ne-ar aduce aceste bogății morale, de mii de ori mai prețioase decît minele de

aur și diamante. Am avea acolo mari colegii, în care tineretul, crescut după principii înțelepte, în stare să dezvolte și să echilibreze toate facultățile morale, fizice și intelectuale, ne-ar pregăti generații puternice pentru viitor!

Trebuie să renunțăm să descriem entuziastul tumult care urmă acestei comunicări. Aplauzele, uralele, strigătele de hip! hip! răsunară mai mult de un sfert de ceas.

Doctorul Sarrasin abia reușise să se așeze din nou, cînd lordul Glandover, aplecîndu-se către el, murmură clipind din ochi:

— Bună speculație!... Contați pe veniturile chiriilor, nu-i așa?... O afacere sigură dacă e bine lansată și patronată de nume alese!... Toți convalescenții și bolnăvicioșii vor dori să locuiască acolo!... Nădăjduiesc că-mi veți reține un lot bun de teren!...

Bietul doctor, rănit de această încăpățînare de a da acțiunilor sale un mobil cupid, era gata să răspundă senioriei sale, cînd îl auzi pe vicepreședinte cerînd un vot de mulțumire prin aclamații pentru autorul propunerii filantropice care fusese supusă adunării.

— Va fi, spuse el, o cinste eternă pentru Congresul de la Brighton că o idee atît de sublimă s-a născut aici. Pentru a o concepe, era necesară cea mai înaltă inteligență unită cu inima cea mai mare și cu generozitatea cea mai nemaipomenită... Și totuși acum, cînd ideea e sugerată, aproape că ne mirăm că n-a fost încă înfăptuită! Cite miliarde cheltuite în războaie nebunești, cîte capitaluri risipite în speculații ridicole ar fi putut fi consacrate unei asemenea încercări!

Isprăvind, oratorul cerea pentru noua așezare, ca un omagiu firesc adus fondatorului ei, numele de „Sarrasina".

Propunerea sa începuse să fie aclamată, cînd trebui să se revină asupra votului, la însăși cererea doctorului Sarrasin.

— Nu, spuse el, numele meu n-are nimic de-a face cu asta. Să ne ferim, de asemenea, să înzorzonăm viitorul oraș cu vreuna dintre acele apelațiuni care, sub pretextul că derivă din greacă sau latină, dau lucrului sau ființei care le poartă o aliură pedantă. Va fi Cetatea Bună-stării, dar eu cer ca numele său să fie acela al patriei mele și să o numim France-Ville!

Nu i se putea refuza doctorului această satisfacție, pe care o merita din plin.

France-Ville era de acum întemeiat în cuvinte; datorită procesului-verbal care avea să închidă ședința, orașul avea să existe și pe hîrtie. Se trecu imediat la discutarea articolelor generale ale proiectului.

Dar să lăsăm congresul, prins de această îndeletnicire practică, atît de deosebită de grijile obişnuite ale unor asemenea adunări, pentru a urma pas cu pas, într-unul din nenumăratele sale itinerarii, soarta „faptului divers“ publicat în *Daily Telegraph.*

Încă din seara zilei de 29 octombrie, această notă, reprodusă textual de ziarele engleze, începea să facă vîlvă în toate cantoanele Regatului Unit. Ea apărea şi în *Hull-Journal* şi figura în partea de sus a celei de-a doua pagini a acestei foi modeste pe care *Mary Queen,* vas cu trei catarge, încărcat cu cărbuni, o aduse la 1 noiembrie la Rotterdam.

Tăiat fără întîrziere de foarfecii sîrguincioşi ai redactorului-şef şi unicului secretar al *Ecoului Niederlandez* şi tradus în limba lui Cuyp şi Potter [1], „faptul divers“ ajunse la 2 noiembrie, pe aripile valurilor, la ziarul *Memorialul Bremenului.* Acolo, fără să-şi schimbe trupul, el îmbrăcă un veşmînt nou şi nu întîrzie să se vadă tipărit în nemţeşte. De ce trebuie să constatăm aici că ziaristul teuton, după ce scrisese în capul traducerii *Eine übergrosse Erbschaft* [2], nu se dăduse în lături de la un subterfugiu meschin şi abuzase de credulitatea cititorilor săi, adăugînd între paranteze : *Corespondenţă specială din Brighton ?...*

Oricum ar fi, devenită astfel germană prin drept de anexiune, ştirea sosi la impozanta redacţie a *Gazetei Nordului,* care-i făcu loc în a doua coloană a celei de-a treia pagini, mulţumindu-se să suprime titlul, prea şarlatanesc pentru asemenea persoană gravă.

Trecînd prin aceste avataruri succesive, ea îşi făcu, în sfîrşit, intrarea, în seara zilei de 3 noiembrie, purtată de mîna solidă a unui valet saxon, în cabinetul-salon-sufragerie al domnului profesor Schultze, de la Universitatea din Iena.

Oricît de sus ar fi aşezat un astfel de personaj pe scara vieţuitoarelor, la prima vedere nu părea să aibă nimic extraordinar. Era un bărbat de patruzeci şi cinci sau patruzeci şi şase de ani, destul de înalt ; umerii săi pătraţi mărturiseau o constituţie robustă ; fruntea era dezgolită şi puţinul păr care-i mai rămăsese la ceafă şi pe tîmple era blond spălăcit. Avea ochii albaştri, acel albastru şters care nu trădează niciodată gîndul. Nici o lumină nu se aprinde în ei şi totuşi te simţi stînjenit îndată ce te privesc. Gura profesorului Schultze era mare, garnisită cu unul dintre acele duble şiruri de dinţi formidabili care nu-şi lasă niciodată prada, închişi însă îndărătul unor buze subţiri, a căror menire principală trebuia să

[1] [illegible] olandezi din secolul al XVII-lea.
[2] [illegible] enire uriaşă (în l. germ.).

fie numerotarea cuvintelor lăsate să iasă. Toate acestea alcătuiau un ansamblu neliniştitor şi neplăcut pentru ceilalţi, de care însă profesorul era în mod vizibil foarte satisfăcut pentru el însuşi.

La zgomotul pe care-l făcu valetul, îşi ridică ochii către şemineu, privi la o minunată pendulă de Barbedienne, cu totul nelalocul ei în mijlocul mobilelor vulgare care o înconjurau, şi spuse cu o voce mai mult bătoasă decît aspră :

— Şase şi cincizeci şi cinci ! Poşta soseşte cel mai tîrziu la şase treizeci. Mi-ai adus-o azi cu o întîrziere de douăzeci şi cinci de minute. Prima dată cînd nu va fi pe masa mea la şase treizeci, vei fi concediat la opt.

— Domnul vrea să ia masa ? întrebă servitorul, înainte de a se retrage.

— E şase şi cincizeci şi cinci şi eu cinez la şapte ! Ştii asta de trei săptămîni, de cînd eşti la mine ! Reţine, de asemenea, că nu schimb niciodată ora şi nu repet niciodată un ordin.

Profesorul puse jurnalul pe colţul mesei şi se apucă din nou să scrie un memoriu care trebuia să apară peste două zile în *Annalen für Physiologie.* Nu facem nici o indiscreţie constatînd că memoriul avea următorul titlu :

De ce sînt atinşi toţi francezii, în diferite grade, de degenerescenţă ereditară ?

În timp ce profesorul îşi continua lucrul, cina, alcătuită dintr-o farfurie enormă cu cîrnaţi pe varză, străjuită de o gigantică halbă cu bere, fusese servită discret pe o măsuţă la colţul focului. Profesorul lăsă pana pentru această masă, pe care o savură cu mai multă plăcere decît ar fi fost de aşteptat din partea unui om atît de serios. Apoi sună pentru cafea, aprinse o mare pipă de porţelan şi se apucă iar de lucru.

Era aproape de miezul nopţii cînd profesorul semnă ultima foaie şi trecu în dormitor pentru o odihnă binemeritată. Abia după ce se sui în pat rupse banda ziarului şi începu să-l citească. În clipa în care somnul era gata să-l cuprindă, atenţia profesorului fu atrasă de un nume străin „Langévol“ în ştirea privind fabuloasa moştenire. Dar zadarnic încercă el să-şi amintească ce anume îi evocă acest nume. După cîteva minute de căutări aruncă ziarul, suflă în lumînare şi făcu să se audă în curînd un sforăit sonor.

Totuşi, printr-un fenomen fiziologic pe care el însuşi îl studiase şi-l explicase în amănunt, numele îl urmări pe profesorul Schultze pînă şi în visurile sale. Trezindu-se a doua zi dimineaţa, el se surprinse repetîndu-l.

Dintr-o dată, în clipa în care îşi cerceta ceasul ca să vadă ce oră e, fu iluminat de o străfulgerare. Aruncîndu-se asupra ziarului, pe care-l regăsi la picioarele patului, el citi şi reciti de mai multe ori la rînd alineatul pe care fusese gata să-l treacă cu vederea în ajun, ducîndu-şi mîna la frunte ca şi cum ar fi vrut să-şi concentreze ideile. Era evident că în creierul său se face lumină, căci, fără a pierde timpul să-şi pună halatul înflorat, alergă la şemineu, desprinse un mic portret miniatural atîrnat aproape de oglindă şi, întorcîndu-l, îşi trecu mîneca peste cartonul prăfuit de pe spatele lui.

Profesorul nu se înșelase. Pe carton se putea citi acest nume, scris cu o cerneală gălbuie, aproape ștearsă după o jumătate de secol:

„Thérèse Schultze, eingeborene Langévol“ (Thérèse Schultze, născută Langévol).

În aceeași seară, profesorul luă trenul direct către Londra.

Capitolul IV

Părți egale

La 6 noiembrie, la ora șapte dimineața, Herr Schultze sosea în gara Charing-Cross. La prînz se prezenta în strada Southampton row, la numărul 93, într-o sală mare împărțită în două printr-o barieră de lemn — de o parte ajutorii de notar, de cealaltă parte publicul —, mobilată cu șase scaune, o masă neagră, nenumărate dosare verzi și o agendă cu adrese. Doi tineri, așezați la masă, erau pe cale să mănînce liniștiți dejunul tradițional al oamenilor de legi: pîine și brînză.

— Domnii Billows, Green și Sharp? spuse profesorul cu aceeași voce cu care își cerea cina.

— Mr. Sharp este în cabinetul său. Numele dumneavoastră? Afacerea?...

— Profesorul Schultze, din Iena, afacerea Langévol.

Tînărul murmură aceste date în pavilionul unui tub acustic și primi în pavilionul propriei sale urechi un răspuns pe care se feri să-l divulge și care s-ar fi putut traduce astfel:

— La naiba cu afacerea Langévol! Încă un nebun care-și închipuie că are drepturi!

Riposta tînărului:

— Este un domn „respectabil“. N-are o înfățișare plăcută, dar nu pare să fie un oarecine.

O nouă exclamație misterioasă:

— Și vine din Germania?...

— Cel puțin așa spune.

Un suspin se strecură prin tub:

— Să urce.

— Etajul doi, ușa din față, spuse tînărul cu glas tare, indicînd un culoar interior.

Profesorul pătrunse în culoar, urcă cele două etaje și ajunse în fața unei uși capitonate pe care numele lui Mr. Sharp se desprindea în litere negre pe o placă de aramă.

Acest personaj era așezat în fața unui birou de acaju, într-un cabinet cu covoare de pîslă, scaune de piele și mari dulapuri întredeschise. Abia se ridică de pe fotoliul său și, după obiceiul atît de curtenitor al funcționarilor, se apucă să răsfoiască timp de cinci minute prin dosare, ca să aibă aerul că e foarte ocupat. În sfîrșit, întorcîndu-se către profesorul Schultze, care se așezase lîngă el, spuse:

— Domnule, vă rog să-mi comunicați rapid ce doriți. Timpul meu este extrem de limitat și nu pot să vă ofer decît cîteva minute.

Profesorul surîse abia ghicit, lăsînd să se vadă că se sinchisește prea puțin de felul în care e primit.

— Poate că veți socoti nimerit să-mi acordați cîteva minute suplimentare cînd veți ști ce mă aduce aici.

— Vă ascult, domnule.

— Este vorba despre succesiunea lui Jean-Jacques Langévol, din Bar-le-Duc, și eu sînt nepotul surorii sale mai mari, Thérèse Langévol, căsătorită în 1792 cu bunicul meu Martin Schultze, chirurg în armata lui Brunswick[1] și decedat în 1814. Posed trei scrisori ale unchiului meu către soră-sa și numeroase tradiții privind trecerea lui pe-acasă, după bătălia de la Iena, fără a mai pune la socoteală documentele legalizate care stabilesc filiația mea.

E inutil să urmărim explicațiile profesorului Schultze. Împotriva obiceiurilor sale, el fu aproape prolix. E adevărat că vorbea despre singura problemă în care era inepuizabil. Trebuia să-i demonstreze lui Mr. Sharp, englez, necesitatea de a face ca rasa germanică să predomine asupra tuturor celorlalte. Dacă se încăpățîna în ideea de a reclama această moștenire, era mai ales pentru a o smulge din mîini franceze, care n-ar fi putut s-o folosească decît într-un mod prostesc!... Ceea ce detesta la concurentul său era mai ales naționalitatea!... Dacă ar fi avut de-a face cu un german, desigur că n-ar mai fi insistat etc., etc. Dar gîndul că un pretins savant, un francez, ar putea să întrebuințeze acest imens capital în serviciul ideilor franceze îl scotea din fire și socotea de datoria lui să-și apere drepturile pînă-n pînzele albe.

La prima vedere, înlănțuirea de idei între această digresiune politică și fabuloasa moștenire părea să fie cam ascunsă. Dar Mr. Sharp avea în suficientă măsură simțul afacerilor ca să înțeleagă legătura superioară existentă între aspirațiile naționale ale rasei germanice în general și aspirațiile particulare ale individului Schultze către moștenirea Begumei. Ele erau, în fond, de același ordin.

[1] General prusac, șef al armatelor coalizate împotriva Franței în 1792.

De altfel, nu era posibilă nici o îndoială. Oricît de umilitor ar fi fost pentru un profesor de la Universitatea din Iena să aibă legături de rudenie cu oameni de rasă inferioară, era evident că o străbunică franceză avusese partea ei de responsabilitate în fabricarea acestui produs uman fără egal. Numai că această rudenie, de un grad inferior celei a doctorului Sarrasin, nu-i crea decît drepturi inferioare la amintita succesiune. Solicitorul văzu totuşi posibilitatea de a le susţine cu oarecare aparenţe de legalitate şi, în această posibilitate, întrevăzu o alta, în avantajul firmei Billows, Green şi Sharp: aceea de a transforma afacerea Langévol, de pe acum frumoasă, într-o afacere magnifică, o nouă întruchipare a celebrei „Jarndyce împotriva lui Jarndyce“ a lui Dickens [1]. Un orizont de hîrtie timbrată, acte şi documente de tot felul se desfăşura în faţa ochilor omului de legi. Mai mult încă, se gîndi la un compromis aranjat de el, Sharp, în interesul celor doi clienţi ai săi şi care i-ar aduce lui, Sharp, aproape tot atîta glorie cît profit.

Cu toate acestea, îi făcu cunoscute lui Herr Schultze drepturile doctorului Sarrasin, îi dădu dovezile necesare şi insinuă că, dacă Billows, Green şi Sharp se însărcinau totuşi să folosească în mod avantajos pentru profesor aparenţa drepturilor — „numai aparenţă, scumpe domn, şi care, mă tem, n-ar rezista la un proces“ — pe care i le dădea înrudirea sa cu doctorul, el socotea că remarcabilul simţ al dreptăţii pe care îl aveau toţi germanii ar fi admis că atît Billows, Green şi Sharp, cît şi el şi-ar fi cîştigat, cu acest prilej, drepturi de un ordin diferit, dar mult mai imperioase, la recunoştinţa profesorului Schultze.

Acesta era prea bine înzestrat pentru ca să nu înţeleagă logica raţionamentului omului de afaceri. Îl linişti deci, fără să precizeze totuşi nimic. Mr. Sharp îi ceru politicos îngăduinţa de a examina problema pe îndelete şi îl conduse cu toate semnele unui deosebit respect. Nu mai era vorba acum de timpul strict limitat cu care se arătase atît de zgîrcit!

Herr Schultze se retrase, convins că n-avea nici un drept la moştenirea Begumei, dar convins totuşi că o luptă între rasa saxonă şi rasa latină, în afară de faptul că era totdeauna meritorie, nu putea să se sfîrşească, dacă ştia cum să acţioneze, decît în avantajul celei dintîi.

Acum, lucrul cel mai important era să se sondeze părerea doctorului Sarrasin. O depeşă telegrafică, expediată imediat

[1] Autorul se referă la cartea lui Charles Dickens intitulată „Casa groazei“.

la Brighton, îl aducea către ora cinci pe savantul francez în cabinetul solicitorului.

Doctorul Sarrasin află despre incident cu un calm care-l uimi pe Mr. Sharp. La primele cuvinte ale acestuia, îi declară cu toată sinceritatea că-şi amintea că a auzit vorbindu-se în familia lui despre o mătuşă crescută de o doamnă bogată şi nobilă, emigrată împreună cu ea şi care s-ar fi căsătorit în Germania. Nu ştia, de altfel, nici numele, nici gradul precis de rudenie cu această mătuşă.

Mr. Sharp recursese deja la fişele sale, catalogate cu grijă în dosare pe care le arătă doctorului.

Exista aici — şi Mr. Sharp nu-i ascunse — material pentru un proces şi procesele de acest fel pot uşor să se lungească la nesfîrşit. E adevărat că nu erau obligaţi să mărturisească părţii adverse această tradiţie familială, pe care doctorul Sarrasin o încredinţase cu atîta sinceritate solicitorului... Dar existau scrisorile lui Jean-Jacques Langévol către sora sa, scrisori despre care vorbise Herr Schultze şi care constituiau o prezumpţie în favoarea sa. Prezumpţie slabă, lipsită de orice caracter legal, dar totuşi prezumpţie... Alte dovezi ar fi, desigur, dezgropate din praful arhivelor municipale. S-ar putea chiar ca partea adversă, în lipsă de documente autentice, să nu se dea în lături de la fabricarea unora imaginare. Trebuia prevăzut totul ! Cine ştie dacă noi cercetări nu i-ar atribui acestei Thérèse Langévol, ieşită ca din pămînt, şi reprezentanţilor săi actuali drepturi superioare celor ale doctorului Sarrasin !... În orice caz, îndelungi proceduri, verificări îndelungi, o rezolvare îndepărtată !... Probabilităţile de cîştig fiind considerabile de ambele părţi, s-ar putea forma cu uşurinţă cîte o companie care să avanseze cheltuielile de procedură şi să epuizeze toate motivele de jurisdicţie. Un celebru proces asemănător ţinuse timp de optzeci şi trei de ani consecutiv la Curtea Cancelariei şi nu se terminase decît din lipsă de fonduri : dobînzile şi capitalul, totul se epuizase cu cheltuielile de judecată !... Anchetele, comenzile, drumurile, procedurile ar fi durat la nesfîrşit !... Peste zece ani, problema ar putea fi încă nerezolvată şi jumătatea de miliard mereu adormită în pivniţele băncii...

Doctorul Sarrasin îi asculta sporovăiala şi se întreba cînd se va opri. Fără să ia drept literă de evanghelie tot ce auzea, un fel de descurajare i se strecura în suflet. Asemenea unui călător care, aşezat la prora unei corăbii, vede portul în care credea că va intra îndepărtîndu-se, apoi devenind din ce în ce mai nedesluşit şi, în sfîrşit, dispărînd, el îşi spunea că nu era imposibil ca această avere. cu o clipă mai înainte atît de apro-

piată şi cu o întrebuinţare hotărîtă, să nu treacă în stare gazoasă şi să se evaporeze !

— Ce-i de făcut ? îl întrebă el pe solicitor.

Ce era de făcut ?... Hm !... Greu de spus. Mai greu încă de înfăptuit. Dar toate se mai puteau încă aranja. El, Sharp, avea această certitudine. Justiţia engleză era o justiţie excelentă, puţin cam înceată poate — era de acord... da, hotărît prea înceată — *pede claudo* [1]... hm !... hm !... dar cu atît mai sigură !... Fără îndoială că doctorul Sarrasin ar fi intrat după cîţiva ani în posesia acestei moşteniri dacă totuşi... hm !... hm !... drepturile sale ar fi fost suficiente !...

Doctorul ieşi din cabinetul de pe Southampton row puternic zguduit în încrederea sa şi convins că trebuie fie să pornească o serie de nesfîrşite procese, fie să renunţe la visul său. Gîndindu-se la frumosul său proiect filantropic, nu putea să nu încerce un oarecare regret.

În acest timp, Mr. Sharp trimise după profesorul Schultze, care-i lăsase adresa. Îl anunţă că doctorul Sarrasin nu auzise niciodată vorbindu-se despre vreo Thérèse Langévol, contesta în mod formal existenţa unei ramuri germane a familiei şi refuza orice tranzacţie. Dacă profesorul credea că drepturile sale sînt bine stabilite, nu-i mai rămînea decît să-şi susţină cauza. Mr. Sharp, care trata această afacere cu un dezinteres absolut, cu o veritabilă curiozitate de amator, n-avea, desigur, intenţia de a-l întoarce din drum. Ce putea să ceară un solicitor dacă nu un proces, zece procese, treizeci de ani de procese, după cum părea să promită cazul în chestiune ? El personal era încîntat. Dacă nu s-ar fi temut să-i facă profesorului Schultze o ofertă suspectă din partea lui, ar fi împins dezinteresul pînă la a-i indica unul dintre confraţii care ar fi putut să-i apere interesele... Şi sigur că alegerea avea o mare importanţă ! Cariera de om de legi devenise un adevărat drum mare !... Aventurierii şi briganzii mişunau !... Constata acest lucru roşind !...

— Dacă doctorul francez ar vrea să aranjăm lucrurile, cît ar costa asta ? întrebă profesorul.

Om înţelept, cuvintele nu puteau să-l ameţească ! Om practic, mergea drept la ţintă fără să piardă un timp preţios cu ocolişurile ! Mr. Sharp fu puţin cam descumpănit de acest mod de a acţiona. El îi arătă lui Herr Schultze că afacerile nu se rezolvă atît de repede ; că nu se putea prevedea sfîrşitul cînd erau abia la început ; că pentru a-l hotărî pe domnul Sarrasin la o înţelegere lucrurile trebuiau un pic tărăgănate, ca să nu se afle că el, Schultze, era gata să se tocmească.

---

[1] Şchiopătîndă, şchioapă (în l. lat.).

— Vă rog, domnule, lăsaţi pe mine, încredinţaţi-mi mie problema şi răspund de tot.

— Eu de asemenea, replică Schultze, dar aş fi vrut să ştiu despre cît e vorba.

Totuşi, de data aceasta nu putu să afle de la Mr. Sharp la ce sumă evalua solicitorul recunoştinţa saxonă şi trebui să-i lase mînă liberă în această privinţă.

Cînd doctorul Sarrasin, rechemat a doua zi de către Mr. Sharp, îl întrebă liniştit dacă avea ceva noutăţi importante, solicitorul, neliniştit de însăşi această linişte, îl informă că un examen serios îl convinsese că ar fi mai bine poate să taie răul de la rădăcină şi să propună o tranzacţie acestui nou pretendent. Doctorul Sarrasin va fi de acord că acesta este un sfat esenţialmente dezinteresat, pe care foarte puţini solicitori i l-ar fi dat dacă s-ar fi aflat în locul lui Mr. Sharp! Dar pentru el era o chestiune de amor propriu să rezolve rapid această afacere, pe care o privea cu ochi aproape paterni.

Doctorul Sarrasin asculta aceste sfaturi şi le găsea relativ cuminţi. Se obişnuise atît de mult de cîteva zile cu ideea de a-şi realiza imediat visul ştiinţific, încît subordona totul acestui proiect. Să aştepte zece ani sau numai un an pînă să-l poată înfăptui ar fi fost pentru el o crudă decepţie. Prea puţin obişnuit cu problemele legale şi financiare şi fără să se lase înşelat de cuvintele frumoase ale maestrului Sharp, el şi-ar fi vîndut drepturile pentru o sumă plătită pe loc, care să-i îngăduie să treacă de la teorie la practică. Îi lăsă deci şi el mînă liberă lui Mr. Sharp şi plecă.

Solicitorul obţinuse ceea ce voia. E adevărat că un altul ar fi cedat poate tentaţiei de a începe şi a prelungi proceduri menite să devină o importantă rentă viageră pentru biroul său. Dar Mr. Sharp nu era dintre aceia care fac speculaţii pe termen lung. El vedea la îndemîna sa mijlocul simplu de a opera dintr-o dată o recoltă bogată şi hotărîse să nu-l lase să scape. A doua zi, scrise doctorului, lăsîndu-l să înţeleagă că Herr Schultze nu s-ar opune poate oricărei idei de împăcare. În noi vizite, făcute fie doctorului Sarrasin, fie lui Herr Schultze, el spunea alternativ unuia şi altuia că partea adversă nu voia să audă nimic şi că, pe deasupra, era vorba de un al treilea candidat atras de mirosul banilor.

Acest joc dură opt zile. Totul mergea de minune dimineaţa, iar seara se ridica dintr-o dată o obiecţie neprevăzută care strica totul. Bunul doctor nu mai întîlnea decît curse, ezitări, fluctuaţii. Mr. Sharp nu se putea hotărî să tragă undiţa, într-atît se temea că în ultima clipă peştele se va zvîrcoli şi va rupe firul. Dar precauţiile erau în acest caz de

prisos. Din prima zi, după cum o şi spusese, doctorul Sarrasin, care voia înainte de orice să se ferească de neajunsurile unui proces, fusese gata pentru un aranjament. Cînd, în sfîrşit, Mr. Sharp crezu că, potrivit expresiei celebre, a sosit momentul psihologic, sau că, în limbajul său mai puţin nobil, clientul era „fiert atît cît trebuie", îşi descoperi dintr-o dată bateriile şi propuse o tranzacţie imediată. Se prezenta un om bine intenţionat, bancherul Stilbing, care se oferea să rezolve diferendul dintre părţi numărînd fiecăreia două sute cincizeci de milioane şi luînd drept comision doar excedentul jumătăţii de miliard, adică douăzeci şi şapte de milioane.

Doctorul Sarrasin l-ar fi îmbrăţişat pe Mr. Sharp cînd veni să-i supună această ofertă, care, în definitiv, i se părea încă superbă. Era gata să semneze, nu voia decît să semneze, ar fi ridicat pe deasupra statui de aur bancherului Stilbing, solicitorului Sharp, întregii mari finanţe şi întregii proceduri a Regatului Unit.

Actele erau întocmite, martorii adunaţi, maşinile de timbrat de la Somerset House gata să intre în funcţiune. Herr Schultze se predase. Sharp răpindu-i orice posibilitate de scăpare, putuse să se convingă cutremurîndu-se că dacă ar fi avut de-a face cu un adversar de mai proastă calitate umană decît doctorul Sarrasin ar fi rămas doar cu cheltuielile. Totul se isprăvi repede. În schimbul mandatului lor formal şi al acceptării unor părţi egale, cei doi moştenitori primiră cîte un cec de o sută de mii de lire sterline, plătibil la prezentare şi promisiuni de rezolvare definitivă îndată ce se vor fi săvîrşit formalităţile legale.

Astfel se încheie, întru cea mai mare glorie a superiorităţii anglo-saxone, această uimitoare afacere.

Se spune că în aceeaşi seară, cinînd la Cobden-Club cu amicul său Stilbing, Mr. Sharp bău un pahar de şampanie în sănătatea doctorului Sarrasin, un altul în sănătatea profesorului Schultze şi, isprăvind sticla, lăsă să-i scape această exclamaţie indiscretă :

— Ura !... Rule Britania ! [1]... Numai noi contăm deocamdată !...

Adevărul este că bancherul Stilbing îşi considera gazda drept un biet om care, pentru douăzeci şi şapte de milioane, ratase o afacere de cincizeci. În fond, profesorul gîndea la fel, de vreme ce el, Herr Schultze, fusese nevoit să accepte orice fel de aranjament ! Şi ce nu s-ar fi putut face cu un

[1] Stăpîneşte, Anglie ! — Aşa începe un cîntec englezesc care glorifică stăpînirea mărilor şi a oceanelor de către imperialiştii britanici. Un cîntec perimat deci...

om ca doctorul Sarrasin, un celt uşuratic, schimbător şi, desigur, vizionar!

Profesorul auzise despre proiectul rivalului său, care voia să întemeieze un oraş francez în condiţii de igienă morală şi fizică menite să dezvolte toate calităţile rasei şi să formeze tinere generaţii puternice şi curajoase. Această idee i se părea absurdă şi, după părerea lui, trebuia să eşueze, fiind contrară legii progresului, care decreta prăbuşirea rasei latine, aservirea ei de către rasa saxonă şi, mai tîrziu, dispariţia ei totală de pe suprafaţa pămîntului. Aceste rezultate puteau fi compromise dacă programul doctorului ar fi început să se realizeze şi cu atît mai mult dacă s-ar fi putut crede în succesul lui. Era deci de datoria oricărui saxon, în interesul general şi pentru a urma o lege de neînfrînt, să zădărnicească, dacă-i stătea în puteri, un plan atît de nebunesc. În împrejurările de faţă era limpede că el, Schultze, M. D. „privat docent" de chimie la Universitatea din Iena, cunoscut prin numeroasele sale lucrări comparative asupra diferitelor rase — lucrări în care se demonstra că rasa germanică trebuia să le absoarbă pe toate celelalte —, era limpede că el era desemnat în mod special de marea forţă mereu creatoare şi destructivă a naturii pentru a nimici pe aceşti pigmei care se revoltau împotriva ei. De o veşnicie era stabilit că Thérèse Langévol se va căsători cu Martin Schultze şi că într-o zi, cele două naţionalităţi aflîndu-se faţă în faţă în persoana doctorului francez şi cea a profesorului german, acesta din urmă îl va zdrobi pe cel dintîi. Pusese de pe acum mîna pe jumătate din averea doctorului. Era instrumentul care-i trebuia.

De altfel, acest proiect nu era pentru Herr Schultze decît foarte secundar; el nu făcea decît să se adauge acelora mult mai vaste privind nimicirea tuturor popoarelor care ar refuza să se contopească cu poporul german şi să se reunească în Vaterland.[1] Totuşi, vrînd să cunoască temeinic — dacă se poate spune că aveau un temei — planurile doctorului Sarrasin, al cărui inamic neînduplecat se considera încă de pe acum, Schultze pătrunse la Congresul internaţional de igienă şi-i urmări cu asiduitate lucrările. Ieşind de la o şedinţă, cîţiva membri, printre care se afla însuşi doctorul Sarrasin, îl auziră într-o zi declarînd că va construi în acelaşi timp cu France-Ville un oraş întărit care nu va lăsa să subziste acest furnicar absurd şi anormal.

---

[1] *Vaterland* — patrie *(în l. germană)*. Acest cuvînt era folosit uneori pentru a camufla tendinţele expansioniste ale imperialismului german. În acest sens îl utilizează aici autorul.

— Nădăjduiesc, adăugase el, că experienţa pe care o vom face va sluji drept exemplu întregii lumi!

Bunul doctor Sarrasin, oricît de mult ar fi iubit omenirea, n-avea nevoie să i se spună că nu toţi semenii săi meritau numele de filantropi. El îşi notă cu grijă aceste cuvinte ale adversarului său, gîndind, ca orice om cu cap, că nici o ameninţare nu trebuie nesocotită. După cîtva timp, scriindu-i lui Marcel şi invitîndu-l să-l ajute la realizarea planului său, îi relată acest incident şi-i făcu portretul lui Herr Schultze, ceea ce îl făcu pe tînărul alsacian să-şi spună că doctorul va avea un duşman de temut. Şi cum doctorul adăuga: „Vom avea nevoie de oameni tari şi energici, de savanţi întreprinzători nu numai pentru a construi, ci şi pentru a ne apăra", Marcel îi răspunse: „Dacă nu pot să particip de îndată la întemeierea oraşului dumneavoastră, fiţi încredinţat că mă veţi găsi cînd va fi nevoie. Nu-l voi pierde din vedere pe acest Herr Schultze, pe care-l descrieţi atît de bine. Calitatea mea de alsacian îmi dă dreptul să mă ocup de treburile lui. De aproape sau de departe, vă sînt credincios. Dacă, prin imposibil, veţi rămîne cîteva luni sau chiar cîţiva ani fără veşti de la mine, nu vă neliniştiţi. De departe sau de aproape, voi fi stăpînit de un singur gînd: să lucrez pentru dumneavoastră şi, în consecinţă, să slujesc Franţa."

Capitolul V

Cetatea Oţelului

Locurile şi timpurile s-au schimbat. Sînt cinci ani de cînd moştenirea Begumei e în mîinile celor doi moştenitori şi ne aflăm acum în Statele Unite, la sud de Oregon, la zece leghe de litoralul Pacificului. Acolo se întinde un ţinut încă necultivat, prost hotărnicit între cele două puteri limitrofe şi care formează un fel de Elveţie americană.

Elveţie, într-adevăr, dacă priveşti doar piscurile abrupte înălţate spre cer, văile adînci care despart lungi lanţuri de munţi, aspectul grandios şi sălbatic al locurilor văzute de sus.

Dar această falsă Elveţie nu este, ca Elveţia europeană, menită îndeletnicirilor paşnice ale păstorului, călăuzei şi hotelierului. Nu e decît un decor alpestru, o scoarţă de roci, pămînt şi pini seculari aşezată pe un bloc de fier şi cărbune.

Dacă turistul ajuns prin aceste singurătăţi vrea să asculte zgomotele naturii, el nu aude, ca pe potecile Oberlan-

dului [1], murmurul armonios al vieții împletit cu adînca tăcere a muntelui. El surprinde în depărtare loviturile surde ale ciocanului cu aburi și, chiar sub picioarele sale, detunăturile înăbușite ale exploziilor. Se pare că pămîntul e amenajat ca subsolul unui teatru, că aceste roci gigantice sună a gol și că pot dintr-o clipă într-alta să se prăbușească în adîncuri misterioase.

Drumurile, asfaltate cu cenușă vulcanică și cu cocs, se înfășoară pe coastele munților. Sub tufele de iarbă gălbuie, grămăjoare de zgură, împestrițate cu toate culorile prismei, strălucesc aidoma unor ochi de șopîrlă. Ici și colo, o veche mină, părăsită, părăduită de ploi, înjosită de mărăcini, își cască gura — prăpastie fără fund — asemenea craterului unui vulcan stins. Văzduhul e îmbibat de fum și apasă ca o mantie întunecată asupra pămîntului. Nici o pasăre nu-l străbate, pînă și insectele par să-l ocolească și nimeni nu-și amintește să fi văzut pe aici vreun fluture.

Înșelătoare Elveție! La limita ei nordică, acolo unde contraforturile munților se contopesc cu cîmpia, se deschide, între două lanțuri de coline sterpe, ceea ce se numea, pînă în 1871, „deșertul roșu", din pricina culorii solului impregnat de oxizi de fier, și ceea ce se numește astăzi Stahlfield, „cîmpul de oțel".

Imaginați-vă un platou de cinci, șase leghe pătrate, nisipos, presărat cu pietre, uscat și pustiit ca albia unei foste mări interioare. Natura nu făcuse nimic pentru a însufleți această pustă, pentru a-i da viață și mișcare, dar omul a desfășurat dintr-o dată o energie și o vigoare fără egal.

Pe cîmpia goală și stîncoasă au apărut, în cinci ani, optsprezece orășele de muncitori, cu căsuțe de lemn uniforme și cenușii aduse gata fabricate de la Chicago și adăpostind o numeroasă populație de lucrători de nădejde.

În centrul acestui pîlc de orășele, chiar la picioarele coalsbuttsurilor, inepuizabili munți de cărbuni de pămînt, se înalță o masă întunecată, colosală, stranie, o aglomerare de clădiri de forme regulate, străpunse de ferestre simetrice, cu acoperișuri roșii, deasupra cărora crește o pădure de coșuri cilindrice, care aruncă printr-o mie de guri torente continue de vapori funinginoși. Cerul este voalat ca de o cortină neagră pe care se ivesc pentru o clipă fulgere iuți, roșii. Vîntul aduce un muget îndepărtat, asemănător celui al tunetului sau al valurilor dezlănțuite, dar mai regulat și mai grav.

Această masă este Stahlstadt, Cetatea Oțelului, orașul german, proprietatea personală a lui Herr Schultze, fostul pro-

[1] Masiv muntos în cantonul Berna din Elveția.

fesor de chimie de la Iena, devenit, datorită milioanelor Begumei, cel mai mare prelucrător al fierului şi, în mod special, cel mai mare constructor de tunuri al celor două lumi.[1]

El toarnă, într-adevăr, de toate formele şi de toate calibrele, cu ţeava netedă sau ghintuită, cu chiulasa mobilă sau fixă, pentru Rusia şi pentru Turcia, pentru România şi pentru Japonia, pentru Italia şi pentru China, dar mai ales pentru Germania.[2]

Graţie puterii unui capital imens, o aşezare uriaşă, un adevărat oraş, care este în acelaşi timp o uzină model, a ieşit din pămînt ca prin minune. Treizeci de mii de muncitori, cei mai mulţi germani de origine, au fost aduşi să-i populeze suburbiile. În cîteva luni, produsele sale şi-au cîştigat, graţie zdrobitoarei lor superiorităţi, o celebritate universală.

Profesorul Schultze extrage minereul de fier şi cărbunele din propriile sale mine. El le transformă pe loc în oţel. Şi tot pe loc face din oţel tunuri.

El izbuteşte să realizeze mai mult decît oricare dintre concurenţii săi. În Franţa se obţin lingouri de oţel de patruzeci de mii de kilograme. În Anglia a fost fabricat un tun de fier forjat de o sută de tone. La Essen, domnul Krupp a reuşit să toarne blocuri de oţel de cinci sute de mii de kilograme. Herr Schultze nu cunoaşte limite : cereţi-i un tun de o greutate oarecare şi oricît de puternic şi vă va livra acest tun, strălucind ca un ban nou, la data stabilită.

Dar vă va cere un preţ straşnic ! Se pare că cele două sute cincizeci de milioane din 1871 n-au făcut decît să-i deschidă pofta.

În industria tunurilor, ca şi în orice alt domeniu, eşti puternic atunci cînd eşti în stare de ceea ce nu-s în stare alţii. Şi trebuie să spunem că tunurile lui Herr Schultze nu numai că ating dimensiuni fără precedent, dar, dacă se pot deteriora prin întrebuinţare, nu fac explozie niciodată. Oţelul din Stahlstadt pare să aibă proprietăţi speciale. Circulă în această privinţă legende despre aliaje misterioase, despre secrete chimice. Sigur e doar faptul că nimeni nu ştie despre ce e vorba.

E sigur, de asemenea, că la Stahlstadt secretul este păstrat cu multă grijă.

---

[1] În epoca scrierii romanului, se folosesc încă termenii Lumea Veche (Asia, Europa, Africa) şi Lumea Nouă (America şi Oceania).

[2] După cum se vede, cursa înarmărilor constituia o trăsătură dominantă a politicii statelor capitaliste încă din a doua jumătate a secolului trecut.

În acest colţ izolat al Americii septentrionale, înconjurat de deşerturi, izolat de lume printr-un meterez de munţi, situat la cinci sute de mile de cele mai apropiate cătune, ai căuta zadarnic vreo urmă a acelei libertăţi care a întemeiat puterea republicii Statelor Unite.[1]

Ajungînd sub zidurile Stahlstadtului, nu încercaţi să pătrundeţi prin vreuna dintre porţile masive care întrerup din loc în loc linia şanţurilor şi a fortificaţiilor. Cel mai neînduplecat consemn v-ar respinge. Trebuie să coborîţi în vreuna dintre suburbii. Nu veţi intra în Cetatea Oţelului decît dacă aveţi cuvîntul de ordine, formula magică sau, cel puţin, o autorizaţie timbrată, semnată şi parafată după toate regulile.

Un tînăr muncitor care sosea la Stahlstadt într-o dimineaţă de noiembrie avea, fără îndoială, această autorizaţie, căci, după ce-şi lăsă la han o mică valiză de piele uzată, se îndreptă pe jos către poarta cea mai apropiată.

Era un bărbat înalt, bine zidit, îmbrăcat neglijent, după moda pionierilor americani, cu o bluză largă, o cămaşă de lînă fără guler şi pantaloni de catifea băgaţi în cizme. Îşi trăsese pe ochi pălăria mare de pîslă, ca pentru a ascunde mai bine praful de cărbune care-i impregna pielea, şi mergea cu un pas elastic, fluierînd în barba lui neagră.

Ajuns la ghişeu, tînărul îi arătă şefului de post o foaie imprimată şi fu primit imediat.

— Ordinul dumitale poartă adresa contramaistrului Seligmann, sectorul K, strada IX, atelierul 743, spuse subofiţerul. Trebuie s-o iei la dreapta, pe drumul de pe zid, pînă la borna K, şi să te prezinţi portarului... Cunoşti regulamentul ? Eşti expulzat dacă intri în alt sector, adăugă el în clipa în care noul venit se îndepărta.

Tînărul urmă direcţia care îi fusese indicată şi se angajă pe drumul de pe zid. La dreapta lui era un şanţ pe marginea căruia patrulau santinelele. La stînga, între marele drum circular şi masa clădirilor, se zărea mai întîi linia dublă a căii ferate de centură ; apoi un al doilea zid, asemănător celui exterior, ceea ce preciza configuraţia Cetăţii Oţelului.

Era configuraţia unei circumferinţe ale cărei sectoare, mărginite ca nişte raze de o linie fortificată, erau cu totul independente unele de altele, cu toate că erau înconjurate de un zid şi un şanţ comun.

Tînărul muncitor ajunse curînd la borna K, aşezată la marginea drumului, în faţa unei porţi monumentale deasu-

---

[1] Precum se vede, autorul îşi mai păstrează încă iluziile în legătură cu „libertatea" americană. Adevăratul chip al Statelor Unite va apărea în operele lui de mai tîrziu : povestirea *„In secolul XXIX"* şi romanul *„Insula cu elice"* (vezi Colecţia numerele 100—104, 150).

pra cărcia se afla aceeaşi literă săpată în piatră, şi se prezentă portarului.

De data aceasta, în loc de un soldat, dădu peste un invalid cu un picior de lemn şi cu o medalie pe piept.

Invalidul examină foaia, puse pe ea un nou timbru şi zise :

— Drept înainte. A noua stradă la stînga.

Tînărul trecu şi această a doua linie fortificată şi ajunse, în sfîrşit, în sectorul K. Drumul care pornea de la poartă era axa sectorului. De fiecare parte se aliniau în unghi drept şiruri de construcţii uniforme.

Zgomotul maşinilor devenise asurzitor. Aceste clădiri cenuşii, străpunse de mii de ferestre, păreau mai mult monştri vii decît lucruri neînsufleţite. Dar noul venit era obişnuit pesemne cu acest spectacol, căci nu-i dădu nici cea mai mică atenţie.

În cinci minute, el găsi strada IX, atelierul 743 şi intră într-un mic birou plin de dosare şi registre unde se afla contramaistrul Seligmann.

Acesta luă foaia prevăzută cu toate vizele, o verifică şi, privindu-l din nou pe tînărul muncitor, îl întrebă :

— Angajat ca topitor ?... Pari cam tînăr...

— Vîrsta nu contează, răspunse celălalt. Voi avea curînd douăzeci şi şase de ani şi am lucrat într-o topitorie timp de şapte luni... Dacă vă interesează, pot să vă arăt certificatele pe baza cărora am fost angajat la New York de către şeful personalului.

Tînărul vorbea nemţeşte cu uşurinţă, dar cu un uşor accent care păru să trezească neîncrederea contramaistrului.

— Eşti alsacian ? îl întrebă el.

— Elveţian... din Schaffouse. Iată hîrtiile mele.

Scoase un portofel de piele şi-i arătă contramaistrului un paşaport, un livret, diverse certificate.

— Bine. În definitiv, eşti angajat şi trebuie doar să-ţi arăt locul dumitale de muncă, spuse Seligmann, liniştit în urma acestei desfăşurări de documente oficiale.

Înscrise într-un registru numele Johann Schwartz, pe care-l copie de pe foaia de angajare, dădu tînărului o legitimaţie albastră purtînd numărul 57 938 şi adăugă :

— Trebuie să fii la poarta K în fiecare dimineaţă la ora şapte, să prezinţi această legitimaţie, cu care vei putea să treci de incinta exterioară, să iei din rastelul lojei portarului un jeton de prezenţă imatriculat cu numărul dumitale şi să mi-l arăţi la sosire. La ora şapte seara, plecînd, vei arunca jetonul într-o cutie aşezată la uşa atelierului şi care nu e deschisă decît atunci.

— Cunosc sistemul... Se poate locui în incintă ? întrebă Schwartz.

— Nu. Trebuie să-ţi găseşti o locuinţă în exterior, dar vei putea să mănînci la cantina atelierului pentru o sumă moderată. Salariul dumitale este, la început, de un dolar pe zi. El va creşte cu douăzeci la sută pe trimestru... Singura pedeapsă este expulzarea. Ea este pronunţată de mine în prima instanţă şi de inginer în apel, în urma oricărei infracţiuni la regulament... Vrei să începi de astăzi ?

— De ce nu ?

— Ţi se va socoti numai jumătate de zi, observă contramaistrul, călăuzindu-l pe Schwartz către o galerie interioară.

Trecură amîndoi printr-un culoar larg, traversară o curte şi pătrunseră într-o hală mare, asemănătoare, prin dimensiuni, ca şi prin forma construcţiei sale uşoare, cu peronul unei gări de prim rang. Măsurînd-o dintr-o aruncătură de ochi, Schwartz nu putu să-şi reţină o tresărire de admiraţie profesională.

De fiecare latură a acestei hale, două şiruri de uriaşe coloane cilindrice, asemănătoare, ca diametru şi înălţime, acelora ale bazilicii Sfîntul Petru din Roma, se înălţau pînă la bolta de sticlă pe care o străpungeau dintr-o parte într-alta. Erau coşurile a tot atîtor cuptoare de topit, zidite la temelie. Cincizeci în fiecare şir.

La un capăt, locomotivele aduceau în fiecare clipă vagoane încărcate cu lingouri de fontă care alimentau cuptoarele. La celălalt, vagoane goale primeau şi transportau această fontă prefăcută în oţel.

Operaţia topirii are drept scop efectuarea acestei metamorfoze. Echipe de ciclopi pe jumătate goi, înarmaţi cu un lung cîrlig de fier, munceau într-un ritm viu.

Lingourile de fontă, aruncate într-un cuptor căptuşit cu o îmbrăcăminte de zgură, erau supuse la început unei temperaturi ridicate. Pentru a se obţine fier, trebuia să se amestece această fontă îndată ce se muia în suficientă măsură. Pentru a se obţine oţel — această carbură de fier atît de asemănătoare şi totuşi atît de deosebită de ruda sa prin proprietăţile sale — se aştepta ca fonta să devină fluidă, avîndu-se grijă să se menţină cuptorul încins. Atunci, cu capătul cîrligului său, topitorul frămînta şi rostogolea pe toate părţile masa metalică ; o învîrtea şi o întorcea în mijlocul flăcărilor ; apoi, în momentul precis în care, prin amestecul cu zgura, această masă atingea un anumit grad de rezistenţă, o împărţea în patru bule sau „lupe“ spongioase, pe care le dădea, pe rînd, ajutorilor-ciocănari.

Operaţia continua chiar pe axa halei. În faţa fiecărui cuptor, un ciocan uriaş, pus în mişcare de aburii unei căldări verticale situate chiar în coş, dădea de lucru unui muncitor forjor. Armat din cap pînă-n picioare cu cizme şi mînecare de tablă, apărat de un şorţ gros de piele, cu o mască de pînză metalică, acest cuirasier al industriei apuca cu vîrful cleştilor săi lungi lupa incandescentă şi o punea sub ciocan. Bătută şi rebătută sub greutatea acestei mase enorme, ea elimina ca un burete materiile impure cu care era îmbibată într-o ploaie de scîntei şi împroşcături.

Cuirasierul o dădea ajutoarelor sale ca s-o bage din nou în cuptor şi, o dată reîncălzită, să o bată din nou.

În imensitatea acestei făurării monstruoase erau o mişcare neîntreruptă, cascade de curele fără sfîrşit, lovituri surde pe fondul grav al unei sforăieli continue, focuri de artificii, de paiete roşii, luciri orbitoare de cuptoare încinse pînă la alb. În mijlocul acestor mugete şi furii ale materiei supuse, omul părea aproape un copil.

Şi, totuşi, zdraveni băieţi topitorii ăştia ! Să frămînţi cu cîrligul, într-o căldură toridă, o pastă metalică de două sute de kilograme, să rămîi mai multe ore cu ochii aţintiţi asupra acestui fier incandescent, care orbeşte, este un regim teribil, care te uzează în zece ani.

Ca pentru a arăta contramaistrului că e capabil să suporte acest regim, Schwartz îşi scoase bluza şi cămaşa de lînă şi, dezgolind un tors atletic, pe care se desenau toţi muşchii, luă cîrligul unuia dintre topitori şi începu să manevreze.

Văzînd că-şi îndeplineşte foarte bine treaba, contramaistrul nu întîrzie să se întoarcă la biroul său.

Tînărul muncitor continuă să topească blocuri de fontă pînă la ora mesei. Dar, fie că muncise cu prea multă ardoare, fie că neglijase să-şi ia de dimineaţă hrana substanţială pe care o cerea o asemenea desfăşurare de forţe, păru istovit. Într-atît de istovit, încît şeful de echipă îi spuse :

— Nu eşti făcut pentru munca asta, băiete. Ai face mai bine să ceri imediat o schimbare de sector. Mai tîrziu n-o să ţi-o acorde *nimeni*.

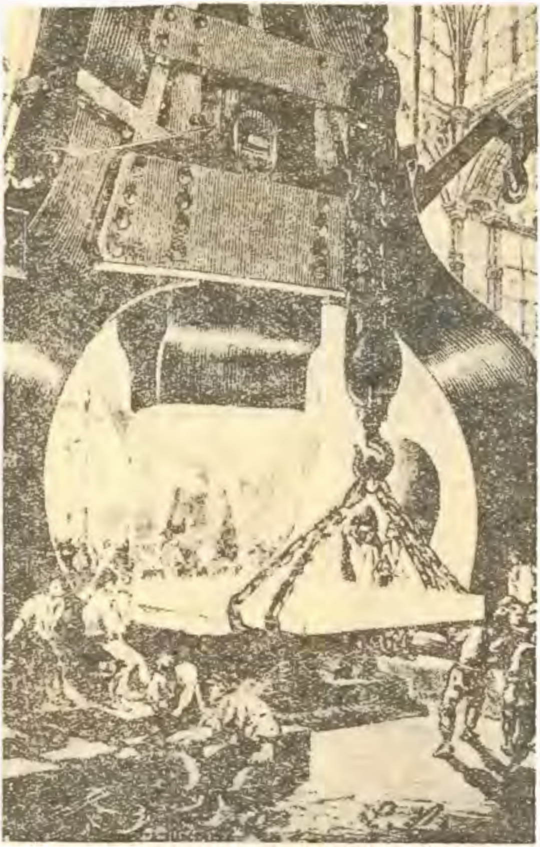
Schwartz protestă. Nu era decît o oboseală trecătoare ! Putea să muncească şi el ca şi ceilalţi !...

Şeful de echipă îşi întocmi totuşi raportul, şi tînărul fu chemat de îndată la inginerul-şef.

Acest personaj îi examină hîrtiile, clătină din cap şi-l întrebă pe un ton inchizitorial :

— Ai fost, într-adevăr, topitor în Brooklyn?
Schwartz își apleca privirea, rușinat.

— Văd că trebuie să mărturisesc, spuse el. Munceam la turnătorie și am vrut să încerc la topitorie în speranța unei măriri de salariu.

— Toți sînteți la fel! ridică inginerul din umeri. La douăzeci și cinci de ani, vreți să știți ceea ce un om de treizeci și cinci nu face decît în mod excepțional!... Cel puțin, ești bun turnător?

— De două luni intrasem în prima clasă.

— În cazul ăsta, ai fi făcut mai bine să rămîi acolo! Aici ai să începi dintr-a treia. Şi încă te poţi socoti fericit că ţi-am uşurat această schimbare de sector!

Inginerul scrise cîteva cuvinte pe un bilet de liberă trecere, expedie o depeşă şi spuse:

— Dă înapoi jetonul şi, cînd pleci din divizie, mergi direct în sectorul O, la biroul inginerului-şef. E înştiinţat.

Aceleaşi formalităţi care-l opriseră pe Schwartz la poarta sectorului K îl primiră şi în sectorul O. Ca şi de dimineaţă, fu interogat, admis, trimis unui şef de atelier care-l introduse într-o sală de turnătorie. Munca era aici mai tăcută şi mai metodică.

— Nu-i decît o mică galerie pentru turnarea pieselor de 42, îi spuse contramaistrul. Numai lucrătorii din prima clasă au acces în halele de turnare a tunurilor mari.

„Mica" galerie n-avea mai puţin de o sută cincizeci de metri lungime şi şaizeci şi cinci lăţime. După socoteala lui Schwartz, ea trebuia să încălzească cel puţin şase sute de creuzete, aşezate cîte patru, cîte opt sau cîte douăsprezece, după dimensiuni, în cuptoarele laterale.

Tiparele menite să primească oţelul topit erau plasate pe axa galeriei, într-o tranşee. De fiecare parte a tranşeii, o macara mobilă, alunecînd pe şine, deplasa aceste uriaşe greutăţi acolo unde era nevoie. Ca şi în halele de topitorie, pe la un capăt soseau blocurile de oţel topit, iar pe la celălalt plecau tunurile ieşite din tipare.

Lîngă fiecare tipar, un om înarmat cu o vargă de fier supraveghea temperatura creuzetelor.

Procedeele pe care Schwartz le văzuse în alte părţi erau folosite aici cu o mare perfecţiune.

În momentul turnării, un clopot dădea de veste tuturor supraveghetorilor creuzetelor. Imediat, mergînd cu un pas egal şi riguros măsurat, muncitori de aceeaşi talie, purtînd pe umeri o bară de fier în poziţie orizontală, veneau să se aşeze, doi cîte doi, în faţa fiecărui cuptor.

Un ofiţer înarmat cu un fluier, ţinînd în mînă cronometrul său, care indica şi fracţiunile de secundă, se instala lîngă un tipar aflat în vecinătatea tuturor cuptoarelor în funcţiune. De fiecare parte, conducte de pămînt refractar acoperit cu tablă convergeau, coborînd în pantă uşoară, pînă la un vas, în formă de pîlnie, aşezat chiar deasupra tiparului. Ofiţerul fluiera o dată. Imediat, un creuzet scos din foc cu un cleşte era atîrnat de bara de fier a muncitorilor opriţi în faţa primului cuptor. Fluierul începea atunci o serie de modulaţii şi cei doi oameni goleau în cadenţă conţinutul creuze-

tului în conducta corespunzătoare. Apoi aruncau într-un vas recipientul gol şi încins.

Fără întrerupere, la intervale socotite astfel ca turnarea să fie absolut regulată şi constantă, echipele celorlalte cuptoare acţionau succesiv la fel.

Precizia mişcărilor era atît de extraordinară, încît în zecimea de secundă fixată de ultimul fluierat ultimul creuzet era golit şi aruncat în vas. Această manevră perfectă părea să se datorească mai degrabă unui mecanism orb decît colaborării a o sută de voinţe umane. O disciplină inflexibilă, puterea obişnuinţei şi forţa unei măsuri muzicale izbuteau totuşi să înfăptuiască acest miracol.

Schwartz părea obişnuit cu un asemenea spectacol. El fu cuplat cu un muncitor cam de aceeaşi talie, încercat la o turnare mai puţin importantă şi recunoscut drept un excelent practician. La sfîrşitul zilei, şeful de echipă îi făgădui chiar o avansare rapidă.

La ora şapte seara, abia ieşit din sectorul O şi din incinta exterioară, se duse să-şi ia valiza de la han. Urmă apoi unul dintre drumurile exterioare şi, ajungînd la un grup de clădiri pe care le ochise de dimineaţă, găsi cu uşurinţă o cameră la o femeie care „primea în pensiune".

După cină, tînărul muncitor nu fu văzut pornind în căutarea unei braserii. El se-nchise în cameră, scoase din buzunar o bucată de oţel, dosită, fără îndoială, din hala topitoriei, şi o bucată de pămînt de creuzet din sectorul O, apoi le cercetă cu deosebită grijă la lumina unei lămpi fumegînde.

Pe urmă luă din valiză un caiet mare, cartonat, îi răsfoi paginile acoperite cu note, formule şi calcule şi scrise ceea ce urmează într-o franţuzească curată, dar, pentru mai multă siguranţă, într-un cifru a cărui cheie o cunoştea el singur:

(Continuare în numărul viitor)

RADNAI JÓZSEF
R.P.U.

MARELE SPECTACOL

— Premiu internațional —

O liniște adîncă cuprinse laboratorul uriaș. Scufundat în fotoliul comod așezat în colț, Max privea concentrat o imitație perfectă a unui braț drept, aflată la o oarecare depărtare. Din cînd în cînd, brațul se îndoia din cot și își mișca degetele. Proteza imita gesturile lui Max. De brațul drept al fizicianului era lipit un mecanism complicat. Părea o mănușă specială întinsă pînă la umăr.

Liniile ondulatorii ale unui ecran electronic vibrau la cele mai sensibile mișcări ale brațului lui Max și ale protezei. Între timp, Max mînuia un mic tablou. Corecta derivațiile și intensitatea mișcărilor.

În laborator intră matematicianul Krișna Ramakaja.

— Salutare, prietene Max! Cînd vin artiștii?

— Așază o hîrtie și un creion în fața protezei și vei afla.

Krișna făcu întocmai. Fizicianul începu să-și miște mîna dreaptă, ca și cum ar fi avut în ea un creion și ar fi scris. Proteza, imitînd fidel mișcarea, luă creionul și scrise pe hîrtie: „Peste 15 minute".

Krișna citi textul.

— Mulțumesc, spuse și se așeză. Ai pregătit totul?

Proteza scrise un nou cuvînt: „da".

Așteptară în liniște.

Într-adevăr, peste un sfert de oră din microfonul instalat în perete se auzi glasul portarului:

— Au sosit oaspeții.

— Mulțumesc. Îndrumați-i spre mine, răspunse Max în microfon.

După cîteva minute, în cameră intrară cîțiva bărbați și o femeie. Ramakaja merse în întîmpinarea lor.

— Fiți bineveniți. Ne bucurăm mult că ați primit invitația noastră și ne-ați făcut această vizită. Vă prezint pe prie-

tenul meu, fizicianul Max Schmidt. Am vrea să vă facem cunoscute rezultatele cercetărilor noastre. Vă rog luați loc.

Oaspeții : pictorul Pu-Yi, compozitoarea Olga Kralovski, poetul Josif Karadici Jadov și scriitorul Ali Fez se așezară.

— Ni se pare puțin cam ciudat că ne-ați invitat în laboratorul dumneavoastră tocmai pe noi, care sîntem niște artiști, spuse Jadov.

— Veți înțelege îndată. Dumneavoastră sînteți artiști și grație inspirației aveți posibilitatea să creați opere nemuritoare. Eu și prietenul meu Max sîntem oameni ai cifrelor reci. Vom copia rodul inspirației dumneavoastră, pe care, în plus, o vom dirija, precum odinioară vizitiii își mînau telegarii.

— Vă cer iertare pentru îndoiala mea, luă cuvîntul Ali Fez, dar cu greu îmi pot imagina ce spuneți. Nu s-o fi strecurat cumva în calculele dumneavoastră o greșeală fundamentală ?

— Am toată stima față de oamenii de știință care pot realiza lucruri de-a dreptul fantastice, adăugă Pu-Yi, totuși domeniul inspirației nu poate fi abordat de specialiștii calculelor rigide.

— Să nu ne înțelegeți greșit spuse Max, care tăcuse pînă atunci. Nu avem de gînd să creăm o artă artificială. Nu ne interesează un asemenea lucru. Ideile, însă, care apar ca niște bioradiații, le interceptăm și sîntem capabili să le transmitem de la om la om. În trecut, telepatia nu a fost o știință, ci o șarlatanie îmbinată cu misticism.

Noi smulgem pînza care acoperă statuia Necunoscutului. Ideile pot fi reprezentate pe ecranul electronic. Am putea să ne transmitem conținutul intelectual fără propoziții, fără sunete, fără o directă percepție vizuală sau auditivă. Trebuie să creăm doar instrumentul de transmitere și atunci va lua naștere comunicarea despre care vă vorbesc. Ca să înțelegem toate acestea, s-o luăm de la început și pînă vom ajunge la sfîrșitul experienței noastre, veți afla și rolul dumneavoastră.

Iată, am în față o proteză. Priviți, execută exact aceleași mișcări ca și mine. Nu vă explic detaliat principiul funcționării. De altfel, nici nu ați putea înțelege fără cunoștințe temeinice de electricitate, fizică electronică și matematici. Doar atît vă spun, că mecanismul de comandă este mănușa specială trasă pe mîna mea. De fiecare încheietură a degetelor este legată o unitate electronică în miniatură, care indică variația mișcării. Semnalele gesturilor mele sînt interceptate de o instalație centrală și transmise părții comandate, adică protezei.

Poate ați auzit că, odinioară, un grup de cercetători s-au ocupat de proteza cu biocurenți. Ei bine, mecanismul pe care-l vedeți este perfecționarea celui din trecut. Aici nu mai avem de-a face cu fire de legătură. Noi menținem legătura printr-un mecanism special, printr-un aparat de emisie-recepție. În timp ce eu execut cu ușurință mișcări omenești dezvoltate în perioade de milioane de ani, unitățile minuscule de semnalizare ale instalației de comandă intră în funcțiune corespunzător gestului respectiv. Astfel, mișcarea se află sub controlul emițătorului electronic. Aceste semnale le captăm și le transmitem. Se poate întîmpla ca eu să nu mișc mîna și totuși proteza să funcționeze rațional. Învăț mașina să repete un anumit proces de mișcare în mod rațional. Priviți, vă rog! Schimb instalația — proteza se apleacă inanimată. Mișcările mele executate acum sînt interceptate de fiecare unitate de memorie electronică și sînt adunate de memorie. Iau un creion și scriu un text: „De la începutul erei noastre au trecut 2 162 de ani".

Max Schmidt se ridică de la locul său. Scoase mîna din mănușă și o rugă pe Olga să apese pe butonul roșu de comandă. Fata făcu întocmai. În acel moment, proteza pînă mai adineauri moartă se ridică, luă un creion și scrise. Ținea creionul între degete în mod obișnuit. Scriind un rînd frumos, drept, repetă fraza: „De la începutul erei noastre au trecut 2 162 de ani".

Oaspeții se apropiară de proteză și compararā cele două scrieri. Asemănarea era uluitoare. Parcă țineau în mînă o fotocopie.

— Sîntem într-un laborator de alchimie! spuse uluit Ali Fez.

— Nici vorbă! zîmbi șăgalnic Ramakaja. Vă rog, priviți în camera cealaltă. Individul care se află în fața dumneavoastră nu este un om viu, ci „copilul laboratorului". Mecanismul interior al „manechinului" face posibilă executarea unor mișcări învățate. Problema cea mai dificilă a fost construcția capului. Trebuia să-l facem puțin mai mare, ca să poată cuprinde unitățile memoriei și ale logicii. A învățat să umble, să vorbească și să decidă independent sau să acționeze. Cunoștințele adunate astfel le păstrează. Dacă i-aș suprima sursa de curent, ar uita totul și n-ar fi altceva decît o îngrămădire de instrumente neputincioase. Am putea să reîncepem instruirea lui. Acum îl chem aici.

— Labor, vino încoace! Prezintă-te vizitatoarelor noastre! spuse în microfonul său de buzunar.

Mașina se ridică prompt din scaunul ei și porni. Pașii săi clătinați făceau impresia că se va prăbuși. În ultimul moment

însă își regăsea totdeauna echilibrul. Nesiguranța pașilor era mascată parțial de haina care-i acoperea trupul. Ochelarii fumurii îi acopereau privirea fixă și pierdută. Talia lui robustă, mai mare de doi metri, făcea o impresie înspăimîntătoare musafirilor care știau că sub imitația exterioară perfect omenească, capabilă de acțiune, se ascunde o mașină insensibilă. Spre surprinderea tuturora, mașina veni în fața Olgăi, singura femeie din încăpere, și se înclină cu o reverență :

— Labor 2 162, spuse cu o voce metalică.

— Du-te îndărăt și închide ușa.

Labor plecă și dispăru după ușă. Oaspeții nu pridideau să se mire.

— Mergem mai departe cu un pas, continuă Max. Vă rog, potriviți-vă bine pe cap aceste mecanisme în formă de pălărie. Și acum, priviți ecranul așezat în perete. Veți vedea pe el tabloul analitic al funcționării creierului unuia dintre dumneavoastră.

Voi deschide aparatul pentru Jadov. Iată ! Se pot distinge bine variațiile de culori. Acesta-i semnul mirării. Din cînd în cînd, se vede cîte un ton mai închis ; pesemne că tot ceea ce s-a întîmplat pînă acum v-a creat un sentiment de teamă.

Am interceptat deci cum funcționează creierul lui Jadov. Toate astea le putem reprezenta și, dacă vrem, le putem transpune în conștiința altui om. Să facem o probă. Care dintre dumneavoastră n-are de loc aptitudini la desen și la artele plastice ?

Se prezentă Olga.

— Ei, acum binevoiți să vă potriviți celălalt mecanism în formă de pălărie. Îl rog de asemenea pe pictorul Pu-Yi să-și schimbe pălăria cu cealaltă. Fiți atenți : intră în joc radioelectronica. Acum sînteți în legătură unul cu altul. Pu-Yi, poftiți aici ! Stați cu spatele spre Olga și închipuiți-vă un peisaj pe care-l pictați. Cu cîteva trăsături, așterneți-vă pe hîrtie fantezia, iar Olga să deseneze pe tabla de pe perete ceea ce simte.

Cu mișcări dibace, Olga desenă în prezența celorlalți un excepțional tablou. Cele două lucrări fură comparate : erau perfect identice, cu toate că cei doi nu se văzuseră.

Olga își scoase de pe cap mecanismul, iar apoi îl puse din nou.

— Interesant ! Parcă se cristalizează ceva în mine în timp ce am pălăria pe cap. Cînd o scot, acest ceva dispare.

Pe urmă repetară experiența invers. Olga și Pu-Yi schimbară pălăriile. Muzicianul se transpuse în lumea instrumen-

tală. Se concentra îndeosebi asupra operelor lui Bartok. Ceilalţi priveau tăcuţi.

Faţa lui Pu-Yi se însenină. La sfîrşitul experienţei, pictorul îşi scoase pălăria, după cum făcuse şi Olga. Apoi declară că, de cum îşi pune pe cap calota aceea, simte şi înţelege muzica într-un fel nou.

Fizicianul observă că, prin intermediul aparatului de emisie şi recepţie, se poate stabili nu numai un contact raţional, ci şi unul afectiv, transplantîndu-se de fapt nu numai sîmburele de gîndire, ci şi senzaţia.

— Să mergem mai departe, spuse Ramakaja. Să conectăm acum mecanismele purtate de Jadov, Ali şi Olga, care împreună vor constitui emiţătorul, iar noi să ne punem mecanismul de recepţie. Ali să se gîndească la o întîmplare, Olga să-i compună melodia, iar Jadov să retrăiască evenimentul şi, ca poet, să-i dea vibraţia sentimentelor lui. Aidoma unui dirijor al impresiilor să-şi comunice starea emoţională. Întîmplările concepute de ansamblul emiţător vor fi radiate spre noi. Aparatele noastre vor intercepta semnalele transmise şi ni le vor face inteligibile. Şi acum, începem !

Se înşiruiră în cerc, aşezaţi cu spatele spre centru şi nevăzîndu-se unul pe altul.

În laborator se aşternu o tăcere deplină.

Ali Fez se gîndea la patria lui de acum cîteva secole... La poarta unei cetăţi sosise o ceată de călăreţi. Înăuntrul zidurilor se ridicau moschei şi minarete strălucitoare. Armele călăreţilor joacă şi strălucesc în lumina soarelui. Străjerii nu-i lasă să intre ; vorbesc între ei aprins. Cei sosiţi se îndepărtează puţin de ziduri. Din rîndul lor se desprinde un soldat înalt, cu paşi uşori. Ţine în mînă un iatagan. Se apropie de cetate. Un străjer îi aţine calea. Soarele luminează împrejurimile în culori ireale. De undeva răzbate parcă opera lui Haciaturian „Dansul săbiilor". Cei doi începuseră lupta...

— Stai ! spuse deodată Ramakaja. Îi rog pe cei trei emiţători să descrie fiecare contribuţia sa pe o hîrtie.

Cei trei artişti se conformară, apoi predară hîrtiile.

— Înainte de a citi însemnările voastre voi spune ce-am văzut. În timpurile de mult apuse, o ceată de arabi voiau să intre într-o cetate. Au început să discute cu cei ce stăteau de strajă, apoi din ambele părţi se desprinseră doi bărbaţi care porniră să lupte între ei. A fost cam dureroasă privirea în trecut şi m-a învăluit parcă o nostalgie. Lumina aurie a soarelui mi-a făcut o deosebită impresie. Toate astea au fost ac-

centuate de minunatul „Dans al săbiilor“ de Haciaturian. Acum voi citi cele trei însemnări. Ali Fez: „Lupta fiilor străvechii mele patrii cu cetatea vecină“; Olga: „Dansul săbiilor“ de Haciaturian; Jadov: „O minunată natură înflorită. Mă cuprinde o bizară stare de fericire“.

Cuvintele lui Ramakaja au fost ascultate în tăcere. Toți știau, fără nici un fel de explicație, că au trăit aceeași întîmplare, aceleași sentimente. Nu numai povestirea fusese reală, ci și senzațiile. Era o experiență remarcabilă. Pînă atunci senzația nu putuse fi transmisă altuia decît într-o formă denaturată. Fără însă o fidelă transmitere a sentimentelor, arta umblă în cîrje.

— Planul nostru este următorul, întrerupse liniștea Ramakaja. Să ținem o conferință despre noua noastră metodă în fața cîtorva mii de oameni, într-o sală uriașă. Îl rugăm pe Jadov să fie dirijorul senzațiilor noastre. Muzica ne-o va furniza Olga. Tablourile vor aparține lui Pu-Yi, iar construcția narativă lui Ali Fez.

— S-a născut o nouă ramură a artei! se entuziasmă Jadov.

— Niciodată n-am mai încercat asemenea simțăminte, spuse cu fața transfigurată Pu-Yi. M-am contopit cu acest spectacol, cu muzica, cu sentimentele lui adînci. Am fost răscolit. Nu pot descrie prin cuvinte tot ceea ce am simțit. A fost splendid. Inspirația mă cuprindea și mai înainte, în timpul creației mele. Starea de excitație artistică mă îmboldea să-mi exprim în forme și culori impresiile. Acum, pot să spun că această armonie a frumuseților izvorîtă dintr-un adînc necunoscut a fost mai minunată decît oricînd.

Fizicianul Max Schmidt se apropie și, adresîndu-se parcă sieși, spuse gînditor:

— Pînă acum n-am pomenit de un aspect important al problemei. E vorba de exagerări. Înainte de începerea experienței, socoteați constatările noastre referitoare la orientarea inspirației drept o exagerare. Acum văd că, fără nici o rezervă, v-ați avîntat în noul gen de artă. Atenție la sentimente! Să nu sărim peste cal! E nevoie de control. Senzațiile prea puternice dăunează sănătății. Trebuie să stăvilim exagerările și cine ar fi mai potrivit pentru aceasta decît cunoscătorul științific al anatomiei sufletului? Vă prezint pe psihologul Nagy Károly, care și pînă acum, deși invizibil, a fost prezent la experiențele noastre și, prin influența lui, ne-a corectat activ

devierile. A orientat cu aparatul său armonia şi a avut grijă ca totul să se desfăşoare într-un sens prielnic şi frumos.

Max trase o perdea, şi Nagy Károly apăru zîmbind. Mai purta încă pe cap aparatul de emisie-recepţie.

★

Peste o lună s-a ţinut cu mare succes prima reprezentaţie de cîteva ore. În faţa cîtorva mii de oameni, s-a desfăşurat acest eveniment istoric. Dirijorul a fost Jadov. Şi-a jucat cu trup şi suflet rolul. Ceilalţi artişti au oferit şi ei tot ce aveau mai bun. Publicul, fermecat de noutatea spectacolului, l-a urmărit într-o linişte deplină, iar, la sfîrşit, timp îndelung, nimeni nu s-a urnit de pe locul său.

După ce spectatorii şi-au părăsit fotoliile, Jadov, epuizat, se apropie de Ramakaja.

— Am trecut prima probă, dar mă simt sleit. Văd că spectacolul i-a istovit şi pe ceilalţi membri ai „orchestrei".

— E o reacţie firească, îl linişti psihologul Nagy Károly, care se apropiase. În cîteva zile, vei fi însă din nou „saturat" de inspiraţie.

— De altfel nu trebuie să te oboseşti cu repetarea spectacolului, reluă Ramakaja. „Labor 2 162" se află în mijlocul publicului. Uite-l, chiar acum părăseşte cu paşi clătinaţi sala. În memoria lui e înregistrat fidel tot spectacolul. Nu a adăugat şi nu a uitat nimic. E adevărat că, spre deosebire de dumneavoastră, lui îi lipseşte în creaţie personalitatea şi originalitatea inspiraţiei. Ceea ce a văzut şi a auzit însă va reda întocmai oricînd. Mîine va sta numai el pe podiumul artiştilor şi va reproduce întregul spectacol, iar adevăraţii artişti, cei vii, odihnindu-se în acest timp, se vor pregăti pentru noi teme, pentru a dărui semenilor desfătări asemănătoare aceleia de azi.

În romîneşte de
ADRIAN ROGOZ şi ALEXANDRU MAROSI

Tiparul executat la Combinatul poligrafic „Casa Scînteii"

2012

COLECȚIA

CLUB Povestiri Științifico-Fantastice

cpsf.info

prelucrare
&
editor
Costin Teo Graur

i.m. Pompilu

Au scanat, corectat, prelucrat.

Ceea ce nu au fost în stare redacțiile Știință și tehnică
sau cei care au dat să continue CPSF, au reușit, cu multă dăruire,
muncă și cheltuială, acești entuziaști.

Lor trebuie să le mulțumim pentru că avem acum posibilitatea
să (re)citim legendara Colecție.

clandher
flash_gordon
evilgheorghe
krokodyliu
progressivefan3
car_deva
coollo
fractalus
panionios
nid68
un anonim (RK)
Gyuri
hunyade
dl. Dan Lăzărescu
Cilly Willy
fizikant
Doru Filip
connieG

(dacă este omis cineva, vă rog un email și reparăm greșeala)

Abonamentele la revista „Știință și Tehnică" și la colecția de „Povestiri științifico-fantastice" se primesc pînă cel mai tîrziu în ziua de 23 a lunii, cu deservirea în a doua lună următoare.

Abonamentele se primesc de către difuzorii de presă din întreprinderi, instituții și de la sate, secțiile de difuzare a presei, precum și de către factorii și oficiile poștale.